

PROPRIETAR—DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unirea

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericăscă — Apare în fiecare Sâmbătă

Nu ne despărțim

Pleacă și acest număr al „Unirii” pe cărările bătătorite de 50 ani, spre toate plaiurile și colțurile Ardealului străbun. Il așteaptă pretutindeni prieteni dragi: în munții Năsăudului grăniceresc, în Maramureșul voevodal, pe văile Someșului și Crișurilor. — Știm însă bine ce se va întâmpla. Știm și ne cutremurăm. Pentru întâiadată, de o jumătate de veac, va fi oprit la mijloc de drum. Jandarmi cu pene de cocos, cu priviri fioroase și cu vorba aspră, îi vor pune baioneta în piept, dela Salonta până la Cluj și până în hotarele Brașovului.

Și se vor întoarce teancurile de foi proaspete acasă, la tipărița Blajului, aducând cu ele tot amarul și toată jalea care răcare, imensă și amenințătoare, pe urma blestematului dictat dela Viena. Vom simți de acum înainte, în fiecare Sâmbătă, isbirea pumnalului păgân care s'a înfipt în inima românismului și dorul de frații căzuți iarăși în robia milenară se va aprinde totdeauna cu vâlvătaie nouă. Această va fi deacuma pâinea noastră cea de toate zilele: pâinea durerii. Somn tihnit nu vom avea și seninul veseliei nu va mai înflori pe fețele noastre. Avem deacum iarăși „un vis nemplinit” și vrem să pierim mai bine cu foții decât să nu-l ducem la isbândă.

Creдем însă, șare ca stâncile Carpaților, că vom birui. Foarte curând. — Fiindcă dictatul urei și al violenței, rostit de capriciile vremelnicele potentați ai Europei, este o crimă împotriva dreptății. Ardealul e al nostru, după toate legile divine și umane. Al nostru fiindcă aici ne-am plămădit; al nostru prin muncă și sânge; al nostru prin numărul covârșitor de români cari îl împânzesc până astăzi. Și nimeni, oricine ar fi și ori cum s'ar chema, nu-și poate bate joc de dreptatea lui Dumnezeu. — Dictatul dela Viena e absurd. Nimeni, de când lumea, nu și-a permis gluma stupidă de a sfășia în două, în această formă bizară, această cetate pe care natura a făcut-o una și nedespărțită. Cei dintâi pe cari îi va sugruma noua „graniță” vor fi tocmai Secuții, închiși ermetic în munții lor cari se deschid spre plaiurile noastre. — Apoi, marea înclăștare europeană încă nu s'a terminat. Sfârșitul ei rămâne încă în ceață. Oricare va fi însă, un lucru e sigur: o nouă ordine va trebui să se așeze în bătrânul nostru continent. Ordine a dreptății și a păcii. Altfel nu va putea dăinui. Dacă-i așa, va trebui neapărat să se revină asupra neomeniei săvârșită față de noi și acceptată de noi cu ticăloasă neputință.

Dar și până ce va dura această vremelnică și închipuită linie despărțitoare, știm una mai presus de toate: că dincoace și dincolo de ea trăiește același suflet românesc, mai puternic decât urgia veacurilor și decât baionetele jandarilor. Aceeași doină va răsună în codrii noștri străbuni, aceeași horă se va încinge în bătătură și mamele vor spune copiilor aceleași povești cu Făt frumos și Ileana Consănzeana. Iar mâine și în toate zilele, când sună clopotele din turnul catedralei dela Blaj, pretutindeni, în toată bisericile noastre din munți și din câmpii, preotul va rosti aceeași caldă binecuvântare, și strana va intona, seara la vecernii, același „Doamne strigat-am către tine...” Va fi marea strigare a nației românești, care cere dreptate dela Domnul. Dela Dunăre și Mare, până în Tisa și până în Maramureș!

De aceea, fraților dragi, nu ne despărțim nici o clipă, ci rămânem stânși uniți ca și până acum. Iar de se va întâmpla ca un număr ori altul al „Unirii” să nu poată răsbate la voi, acela tocmai vă va grăi mai la inimă și vă va spune mai mult decât toate celelalte. Veți ști că el a fost scris mai ales pentru voi, de dorul și de dragul vostru.

Ardealul! Ardealul! Ardealul!..

Cu sufletul cutremurat de cea mai cumplită durere a istoriei noastre, vedem, înmărmuriți, pe urmașii lui Árpád în goană peste Ardealul nostru sfânt.

Nepăsătoare la jalea noastră, la tragedia sutelor de mii, linia nouă, pe care niciodată nu o vom numi „hotar”, se așează deacurmezișul râurilor noastre, peste mândrii noștri munți dela Apus, spintecând în jumătate brazda muncită de aceleași brațe românești.

Ne plâng de milă izvoarele, și codrii înstrăinați ne cântă, din veștede frunze de toamnă, povestea durerii. Din creștetul cerului, până în rădăcina de iarbă răsună un strigăt de jale: Ardealul! Ardealul, Ardealul!..

Am fost biruiți, fără sabie.

Am fost abandonați, fără întrebare.

Am fost trădați, de regele fugar, care s'a dus să imprăștiie în unghiurile lumii rodul osteneții noastre și truda unui popor blând, care s'a lăsat încălecat de orgoliul lui păcătos. — După ce a prăbușit în ruine țara și a călcat în picioare onoarea unui popor.

N'am vrut să credem, niciodată, că se va afla un român, care să ceară, împotriva neamului său, judecatori peste hotare. Hotarele nu se târguesc, ci se apără cu arma.

N'am vrut să credem că poate curge sânge românesc, prin mâna care va cuteza să subscrie cel mai criminal act de lașitate ce poate întuneca istoria unui neam, fie și pentru a salva, pe seama altora, o pace, de care, în așa condiții, nimenia nu avea nevoie.

Dar a fost scris, în cartea veșniciei, să fie așa.

Toată așteptarea noastră, plină de nădejde și plină de suflet, a fost înzădar.

Am rupt din puținul nostru miliarde grele, pentru apărarea hotarului sfânt, pe care l-au mutat, dincolo de ținuturi românești, trădătorii de țară. De prin forturile răsărite din bucuroasa noastră jertfă, dintre ziduri de arme, au ieșit, cu fruntea plecată sub povara rușinii și a desnădejdiei, scrâșnind din dinți și mușcându-și pumnii, ostașii victoriei de ieri. De o mie de ani așteptau luptă dreaptă cu dușmanul de totdeauna, și nici acum nu le-a fost dat să se măsoare cu el. Cu pumnii înclăștați ei vor aștepta și de-acuma ceasul. Nu vor uita, desigur, niciodată, cea mai sângeroasă umilire, ce li-s'a adus. Și din gândurile lor negre, se va desprinde, în svâcniri uriașe, „revanșa...”

Hordele dușmane, rânjind de prostească bucurie, au pângărit vatra străbunilor noștri.

Despărțind copacii din pădurile falnice, peste frumoasele noastre câmpii, prin înălți-

mile străjuite de brazi, frontiera nouă, născută din ură aprinsă, în Viena nenorocului românesc, își cascadează astăzi gura înfometată de pământ. Această frontieră sparge între Ungaria și noi o prăpastie adâncă, de care nu se va lega uitarea; pe care nu o vor astupa nici anii, nici legile, nici morții veacurilor viitoare.

Mărturiile drepturilor românești, nesocotite de puternicii zilei de azi, s'au ascuns în vândutul pământ al măririlor noastre. Acolo așteaptă solia libertății. Și, în așteptarea ei, monumentele de eroi și-au înegrit granitul. Iar cronicile vechi și cărțile trecutului ne șoptesc, dintre scoarțe bătrâne, osânda...

Ardealul rupt printr'o îndelung așteptată și pregătită silnicie, cu mijlocitul concurs al nevredniciei noastre, va trăi, de-acum, viață românească, născută nu din amintirea noastră, ci a celor care ne-au fost înaintași. Voința lui de libertate va sfida, pe temeiul acestei amintiri, ca și altădată, opresiunea. Mormintele celor fără de număr, care s'au dăruit pentru pământul ajuns din nou pradă întunecului național, vor fi pavăză, în suferința celor înlănțuiți.

De astăzi încolo, Ardealul nu va avea sărbătoare. Ceasurile noastre vor trece jalnice și mute, până în ziua socotelilor. Și surdă va clocoli, în sufletul nostru pătruns de pumnalul nedreptății, răzbunarea. Dar, martor ne este Domnul, că nu o vom lăsa pe seama copiilor noștri.

Ardealul rupt ne cheamă. Nădejdea e numai la noi. Să fie blestemat de mormântul părinților săi și de umbrele statornicilor martiri, Românul care va sta în cumpănă, la chemarea fraților robiți.

Din catastrofa zilelor noastre să ne facem un îndemn. Nădejdea trebuie să ne călăuzească. Ardealul are Dumnezeu!

Sentința dela Viena a înfrânt prezentul. Numai prezentul! Dar nu ne-a biruit trecutul. Și nu ne va putea încătușa viitorul.

Nu s'a născut pe lume om, și nu cunoaște istoria popor, care să ne înfrângă viitorul.

Ardealul a fost vândut, dar n'a fost biruit!

Din această zi de cernită rușine, când nelegiuirea a spintecat, fără românească împotrivire, pământul nostru drag, noi vom începe, cu aspră vrere și cu dărzenie dacă, lupta pentru Ardeal.

De trăznete să piară cei ce se vor da înapoi!..

Corneliu Coposu

Adevărata pace. Credincios hotărârii de a spune cuvântul potrivit la vreme potrivită, Vicarul Domnului și-a ținut de sfântă datorie părintească să spună, mai ales Europei însângerate, care este calea pe care va ajunge biata omenime la adevărata pace, după ce s'au dovedit atât de greșite toate încercările necreștine de până acum. Din prilejul aniversării Acțiunii Catolice Italiene, Sf. Părinte a rostit o cuvântare impresionantă și bogată în idei, în fața unei adunări de 500 reprezentanți ai numitei organizații, întruniți la Roma din toate părțile Italiei.

Capul creștinătății neimpuținate — cum face cunoscut agenția „Rador“ — a declarat că chiar dacă fiecare ar avea o patrie a lui, patria eternă a tuturor este Cerul. În tumultul vieții moderne, sufletul omenirii creștine nu-și poate găsi adevărata pace decât în creștinism.

În aceste ceasuri atât de tragice, în care patimile oamenilor sunt deslănțuite într'un duel sângeros și distrugător, speranța e în Acțiunea Catholică de a da luptători fideli pentru marea operă de reîntoarcere la Hristos a sufletelor, a familiilor, a moravurilor și a relațiilor dintre clasele sociale, precum și a ordinii civile și a relațiilor internaționale.

Papa Pius al XII-lea a precizat apoi că rolul primordial al Acțiunii Catolice este de a-și apropia tinerimea.

Dar și persoanele în vârstă, care au fost crescute într'o epocă de ateism și care astăzi, după ruina atâtor ideologii și atâtor sisteme, tind în mod conștient sau inconștient, din toată inima, către nemurirea sufletului, trebuesc deasemeni să fie obiectul grijii Acțiunii Catolice. (La noi „Agru.“)

Terminându-și cuvântarea, Papa și-a exprimat dorința ca Sfântul Duh, care a creat lumea și pământul care este astăzi teatrul atâtor lupte sângeroase și unde curg râuri de lacrimi și sunt munți de ruine, să restabilească pacea printre oameni.

Ceeace dorim și noi, și toată lumea ce mai are bun simț, din toată inima.

Glaspul Ardealului

— Declarațiile făcute de d. Iuliu Maniu la consiliul de Coroană în ziua de 30 August 1940, cu ocazia discuției asupra rezultatului arbitrajului dela Viena —

Mulțumesc Majestății Voastre că mi-a dat ocazie să arăt înaintea acestei distinse reuniuni punctul de vedere al Transilvaniei, privitor la ultimatul din Viena. Mă simt în drept a afirma că reprezint Transilvania, în deosebi când iau cuvântul în problema deslipirii ei dela Patria-Mamă. Adunarea dela Alba-Iulia, care a decretat Unirea, m'a însărcinat pe mine să pun în aplicare, în calitatea mea de prezident al Consiliului Dirigent, hotărârile dela Alba-Iulia și, în special, realizarea alipirii Transilvaniei la Vechiul Regat.

Pot să afirm că m'am silit totdeauna să satisfac cu conștiinciozitate jurământul ce am depus înaintea celor patru Arhieri, de a păstra integritatea Ardealului încorporat la România și drepturile poporului Român. Nu m'am abătut un moment dela calea ce mi-a dictat acest jurământ, și nu mă voi abate nici în momentul de față, când dușmanii noștri vor să ia din nou Transilvania.

În fața acestei tentative, declar că Transilvania, și cu ea împreună și eu, suntem categoric împotriva deslipirii de România și în contra fărâmițării ei. Nu putem admite să ni se răpească nici cea mai mică parte din ea. Sunt revoltat adânc atunci când aud că chestiunea Transilvaniei se aduce în legătură cu Tratatul dela Trianon. Unirea Ardealului cu Patria Mamă nu se întemeiază pe Tratatul dela Trianon, ci urmează din dreptul de autodeterminare al poporului român din Transilvania, manifestat în mod liber la 1 Decembrie 1918, în Alba-Iulia.

Noi am luat în stăpânire Transilvania în baza acestui drept, încă înainte de încheierea Tratatului dela Trianon, și chiar înainte de armistițiu. Am organizat viața de stat românească în Dacia Superioară înainte de încheierea și ratificarea Tratatului dela Trianon, organizând o armată regulată, care, împreună

cu armata venită din Regatul Vechiu, a dovedit eminentă despre buna sa organizare și impresionantă sa vitejie, rupând linia marcațională, întâi, și apoi trecând Tisa.

Asupra Ardealului nu poate dispune nimeni altul, decât poporul român din Transilvania, care a avut și are dreptul firesc de a uni Ardealul cu Vechiul-Regat, pentru a realiza marele ideal al Unității Naționale. Poporul român are acest drept, pentru că o bună parte din mează majoritatea locuitorilor din Transilvania, și pentru că unitatea geografică a Vechiului Regat și împrejurările sociale-economice pretind această unitate.

Am aflat că delegații maghiari, știind acest lucru, au refuzat consecvent să discute problema din punct de vedere etnografic și social-economic, și au argumentat exclusiv cu argumentul falș că Ungaria are drept istoric asupra Transilvaniei, argument absolut întemeiat, pentru că Transilvania nu a fost niciodată a Ungariei, ci a fost totdeauna independentă, până la 1867, când, împotriva voinței noastre, în urma războaielor pierdute față de Prusia, dinastia Habsburgică a fost nevoită să sacrifice Ardealul Ungurilor. Început au fost Voevodatele, după aceea Principatul și apoi Marele Principat de sub suzeranitatea Impăratului Austriei, care era și Regatul Ungariei cu Locotenentă la Viena.

Protestez deci cu cea din urmă energie în contra hotărârii de arbitraj, și protestez în această hotărâre să fie pusă în aplicare. Acesta și pentru motivul formal, că guvernul actual, care a hotărât acceptarea arbitrajului, care a semnat hotărârea, nu are nici un drept să lucreze în numele Națiunii Române. Guvernul actual nu are nici un mandat dela Națiune. El este un guvern dictatorial, eșit dintr'una lovitură de stat, și nu are nici o legătură cu dreptul cu cetățenii acestui stat, deci semnătura lui nu are nici o valoare.

Este foarte important lucru de a constata aceasta, deoarece un document nu poate fi izvor de drept decât atunci, când semnatarul lui sunt mandatarul legitimați, ceea ce nu e cazul în problema actuală.

Foiața „Unirii“

Cum se înfiripă o asociație religioasă

3) de pr. Felician M. Soran

Și până ce se vor zidi asociații mari, puternice, vii, ce va face un Preot, care este pe „zonă“? (în parohia unde este trimis de mai marii săi).

Convins de misiunea sa, va lucra la pregătirea terenului, mult și cu râvnă, până ce va vedea primele roade: până ce a câștigat pe câțiva credincioși sută la sută. Și fără să fie chiar un „extravagant“, „care lucrează tot cum lumea nu a lucrat“, preotul de inițiativă — cu durere, adesea va fi silit să iasă din tradițiile formaliste de a ținea câte o vorbire cu suflu demagogic, în urma căreia toți să i-se facă, de exemplu, agriști (și nici unul), ci pe cei buni îi va chema și-i va instrui separat (fără să fie vorba de vot, de comitet etc.), apoi treptat le va infiltra obiceiul de a face cadre, de a se lupta cu lumea. Preotul, după ce le va impune ascultare și păstrarea secretelor, îi va clasa pe cei buni după capacitatea de a păstra secretul (pentru că de fapt așa este: omul care spune tot ce gândește, nu prezintă o mare valoare. E doar' prea

adevărat, că nici primar într'un sat nu poate fi acela, care toate secretele și toate lucrurile confidențiale le divulgă). Va exercita apoi prin ei o adevărată dictatură de idei, care este mult mai folositoare decât isprăvile ce le făceau comitetele.

În nucleu, acesta ar fi planul de primă procedură...

Continuând același fir și pentru a pune din toate punctele de vedere în lumină absurditatea vechiului sistem, după rețeta de până acum de zidărie, familiile bogate din sat ajungeau la conducerea asociațiilor religioase, din cauză că pe cele sărace le stăpânesc economiceste, (fiind cei săraci avizați să le lucreze lor), iar cei bogați, mai cu seamă în aceste vremuri, când este un fenomen că stricăciunea vine de sus în jos, nu sunt totdeauna cei morali, râvnici și cinștiți — asociațiile noastre religioase în mare parte sunt compromise. Votul și concepția materialistă a vieții învinge totdeauna.

De geaba ne-au criticat unii, că tot plănuiim, facem începuturi frumoase și toate se năruie, ei n'au înțeles că sistemul a fost rău. Dacă n'a ieșit ceva durabil din truda noastră, „binevoitorii“ noștri, oameni de critică, trebuia să ni-o spună — dar cu ei ne vom înțelege mai târziu; și atunci creștinește.

Pentru clerul nostru, pastorația indivi-

duală, practică pe o largă scară de proclamații romano-catolice, trebuie să ne servească drept model. Și dacă nu s'a ajuns la un sistem religios politic constructiv prin ea, totuși, pastorația individuală este mai aproape ca mijloc de sistemul nostru dorit. Pentru că are un timbru de mai mare discernământ și alegere a valorilor, și chiar de aceea este mai autoritar și mai organic sistemul lor de a asocia. Preocupatul numai dacă își cunoaște turma poate face combinații de a grupa în formații puternice pe credincioși și a așeza în linie de luptă forțele spiritualizate.

Pastorația individuală respinge duhul pseudo-democratic, pentru că atunci vede preotul că nu poate să existe în lume egalitate și suferință; votul celor răi să fie identic cu al celor buni.

Ținând seamă de puternicul spirit ce trebuie să se impune, de „credința revoluționară“ care trebuie să o introducem ca un chiag în grădina noastră, de reformele pe cari trebuie să le facem în viitorul apropiat, să depunem toate eforturile în acest scop, pentru a câștiga însuflețire și cadre, ca pe cei rămași pe dinafară să-i câștigăm.

Concluzii: Asociațiile noastre nu se pot zidi decât din cei chemați, și pe cari organizatorul îi poate stăpâni.

Se vor ierarhiza valorile și se va de-

In istoria Ardealului au fost nenumărate manifestațiuni în timp de sute de ani, al căror principiu fundamental era întotdeauna că poporul ardelean nu admite să se aducă vre-o hotărâre privitoare la Transilvania, fără a fi întrebare. Și din motivul că adeseori s'a încercat a se hotărâ în mod arbitrar, peste voia lui, poporul român din Ardeal a făcut în o sută de ani trei revoluții, ceea ce nu s'a întâmplat în istoria nici unui popor de țărani.

Protestez în contra încercării ce se face și de astădată de a se hotărâ asupra soartei Ardealului, fără a fi întrebare poporul român din Ardeal.

Chiar în ce privește Consiliul de Coroană de față, trebuie să constat respectuos, dar cu toată hotărârea, că el nu are dreptul de a hotărâ nimic, îndeosebi în problema Ardealului, care ne preocupă. Consiliul de Coroană nu este o corporațiune deliberativă. Noi suntem chemați aici să ne exprimăm fiecare personal opinia noastră, dar nu putem hotărâ nimic, mai ales nu putem hotărâ nimic privitor la Ardeal. Soarta Ardealului nu poate fi determinată la masa verde și între patru pereți, oricât de distinse ar fi persoanele întrunite. Soarta Transilvaniei trebuie să fie hotărâită de însuși *poporul românesc din Ardeal* și de curente care mișcă acest popor, iar nu de persoane care nu sunt în funcție de voința națională.

Drept consecință, protestez împotriva faptului că, Consiliul de Coroană să se pronunțe în ce privește arbitrajul dela Viena, care în realitate este un dictat.

Sunt de părere să *nu se accepte* hotărârea adusă la Viena, ci să o respingem *cu toată hotărârea și cu orice risc*.

Protestez, ca să se repete cu Transilvania ceea ce s'a întâmplat cu Basarabia și Bucovina. A fost o mare greșală, care a pripinuit o demoralizare a opiniei publice, o descurajare a armatei și o imensă pierdere în ce privește avuția materială și mândria sufletească a poporului român. *Mai bine o înfrângere în lupte, decât o retragere rușinoasă, decât pierderea unei provincii, fără o lovitură de tun.*

Prinde o dictatură de idei, în felul arătat mai înainte, cari vor fi difuzate fără să se destăinuiească cumva că cele ce se răspândesc li s'a dat în poruncă să-le răspândească. Dacă conducerea va fi inteligentă, repede va produce convingeri, spirit combativ, o nouă ideologie și subordonați, o mișcare.

Se va urmări o operă constructivă, de încredere și entuziasm. Se va munci în mare tăcere, printr'o disciplină de fier: disciplina răznicilor. Acela care nu este în stare să păstreze un secret, nu poate fi socotit de om de treabă și cu atât mai puțin creștin întreg membru asociat. Imprejurarea că în primele veacuri ale creștinismului până și copiii pătrău cu eroism secretele religiei (ca sf. Iosif), trebuie să ne fie lecție. Disciplina răznicilor este condiția cea mai grea, ce se impune luptei noastre ideologice. Fără de această disciplină, nici un organizator și tactician nu va putea să facă planuri, să-și risipească timpul, viața și inteligența, lucrând degeaba.

Deci, se va proceda în asociații la o organizare de lume, la o dezvoltare de indiferență față de lume, de diferențiere de organizație adoptând sistemul ierarhic învățat de Hristos). Se va infiltra în asociații tendința de a transforma lumea. Se va cultiva încrederea în răznicii în comandă, ascultarea și citirea în ordinele comandanților, a intențiilor ei a-

Cei vinovați pentru dureroasa pierdere a Basarabiei și Bucovinei trebuie chemați la răspundere. Asta cu atât mai mult, că nenorocirea pe care o suferim acum cu Transilvania, și demoralizarea în care a căzut poporul român, este a se atribui catastrofei de atunci, care ne-a adus pierderi și prejudicii ireparabile.

Omagii respectuoase. Iuult Prea Sfinția Sa *Dr. Alexandru Nicolescu* Mitropolitul Blajului, a trimis M. Sale *Regelui MIHAI I* următoarea telegramă:

Când preluați în mâni, în aceste clipe tragice pentru Neam și Țară, destinele României, Mitropolia Blajului și Biserica Română Unită, al cărei șef sunt, și care e mai atinsă de lovitura sorții nedrepte, Vă prezintă, Sire, omagiile cele mai respectuoase, cu urarea: să puteți salva moștenirea lui Traian, ajutat de sfinției luminați ai Majestății Voastre. — Să trăiți întru lungime de zile, ca să ne duceți la biruință!

Mitrop. ALEX. NICOLESCU

Un mort care nu va mai învia

— Ceva în legătură cu spectrul Hajdudorogului —

Fiindcă s'a pus recent în discuțiune chestiunea primejdiei diecesei maghiare de Hajdudorogh, care ar putea să amenințe parohiile ce aparținuseră cândva, pentru un restimp scurt, acelei diecese nefaste, — înțelegem parohiile noastre române unite, smulse prin fraudă dieceselor române mame, — publicăm *Decretul* nr. 482-1933, cu data 9 Aprilie 1934, al *Sacrei Congregațiuni Orientale din Roma*, care retrocedează, *definitiv și pentru totdeauna*, acele 67 parohii eparhiilor românești punându-le sub jurisdicțiunea respectivilor Episcopi, ca și celelalte parohii rămase intacte de urgia hajdudoroghistă.

Publicul nostru românesc deci să nu se alarmeze. Sfântul Scaun Apostolic a luat măsuri definitive și pentru totdeauna, ca să nu se mai poată turbura situația juridică a respectivelor parohii. Episcopatul nostru român unit, în frunte cu Mitropolitul de fericită pomenire Dr. Vasile Suci, și-a făcut datoria la timpul său deplin. Cel care a făcut corecțiunea și a redactat actele în numele Mitropolitului defunct a fost actualul nostru Metropolitan, atunci Episcop al Lugojului. De altfel putem vesti marelui public că Episco-

scunse (fără a se vorbi despre ele) și urmărirea lor cu foc și însuflețire. — Este singurul mijloc de a învinge!

Legământul în asociații ar trebui să fie, 1., pentru a fi bun creștin (care legământ nu totdeauna se vede dacă este ținut) și 2., pentru a păstra secretele luptei contra Intunecului (care va fi aspru controlat și pedepsit). Dacă cineva ține secretele luptei, se însuflețește, se transformă.

Treptele de încredințări și de secrete religioase, științifice și tactice, vor asigura să nu pătrundă la conducerea formațiilor noastre persoane netrebnice.

Grupările noastre de luptă, în deceniile ce urmează, vor fi în plină construcție. Trebuie să se găsească odată persoana care, conștientă de puterile ei și a celor asociați, să-și asume responsabilitatea, de a lua lupta contra Infernului, care va deslănțui cu furie crescândă atacul până la sfârșitul veacurilor.

Cuvântul de ordine este: În jurul Comandantului Suprem al Creștinătății, a Episcopului nostru, care deține stindardul Imperiului spiritual, în jurul celor ce vor ști s'o pregătească lupta noastră! (Sfârșit).

Cine e înțelept învață să tacă și să asculte.

patul nostru s'a sesizat din nou, și încă în două rânduri, de situația ce li s'a creat Românilor uniți dincolo de frontiera nefastă, luând toate măsurile cari pot preveni vre-o primejdie din partea adversă. — Lăsăm să urmeze însuși actul oficial în traducere românească:

Sfânta Congregațiune pentru Biserica Orientală

Nr. 482-1933

DECRET

Scaunul Apostolic, fie prin motu proprio, fie rugat de Episcopi, s'a îngrijit întotdeauna foarte mult ca pentru împrejurările schimbate ale lucrurilor în o regiune oarecare, să se schimbe în mod oportun și granițele circumscripțiilor eclesiastice, cu gândul ca binele spiritual al credincioșilor și sporul credinței să se promoveze din ce în ce mai mult.

Fiindcă însă după noua delimitare politică a regatelor României și Ungariei s'a întâmplat ca multe parohii ale diecezei de Hajdudorogh să rămână în cadrele Regatului României, e de supremul interes să se circumscrie astfel granițele dieceselor, ca credincioșii să poată comunica cu Episcopii lor mai expeditiv și fără de nici o dificultate.

Ceea ce însă în convențiunea solemnă dintre Scaunul Apostolic și Regatul României, semnată la 10 Mai 1907, se stabilise în mod general, s'a prescripționat expres mai apoi în statutele prin cari se prevedea ca numita convențiune să fie dusă la îndeplinire: ca adecă cele 67 de parohii, cari odinioară prin Literale Apostolice din 8 Iunie 1912 „Christifideles graeci” fuseseră atribuite noii diecese de Hajdudorogh, iar acum în Regatul României se află sub administrarea Episcopilor Provinciei mitropolitane de Alba Iulia și Făgăraș, să se atribuie, în chip definitiv și pentru totdeauna, respectivelor diecese printr'un document oarecare formal al Sf Scaun.

Acest prescript avându-l în măsură deplină înaintea ochilor această Sfântă Congregație, reflectând cu matură chibzuință la toate, și ascultând într'o chestie de atâta importanță și pe Excelența Sa Nunțiu Apostolic din România, a socotit să și realizeze menționata atribuire canonică.

Deci, făcând subsemnatul Cardinal Secretar raport Sumului Pontifice în audiența zilei de 28 Februarie 1934, Sanctitatea Sa suplinind întru cât ar fi nevoie consensul acelora pe cari îi interesează, sau presupun că i-ar interesa această chestiune, cele 67 de parohii atribuite odinioară diecezei de Hajdudorogh și acum existând pe teritoriul României, în puterea plenitudinii apostolice, le incorporează și atribuie respectivelor diecese române, poruncind ca aceasta să se întâmple prin Decretul Sacrei Congregațiuni Orientale.

Din porunca, deci, a Sanctității Sale, prin prezentul Decret această Sacră Congregațiune vestește tuturor voința pontificală de mai sus, precum și porunca lui; și cele 67 de parohii despre care e vorba mai jos, aparținând odinioară la diecesa de Hajdudorogh, le declară anexate, definitiv și pentru totdeauna, dieceselor de rit bizantino-român, precum urmează

A) Arhidiecezei de Alba-Iulia și Făgăraș:

Arcuş (Árkos). Boroșineul-Mare (Nagyborosnyo). Imper (Nagykaszon). Ciucșangeorgiu (Csikszentgyörgy). Lăzărești (Csiklazarfalva). Ilieni (Ilyefalva). Ghelinta (Gelencze). Lemnia (Lemheny). Lisnău (Lisznyo). Poian (Kézdiszentkereszt). Turia (Torja). Aldea (Abasfalva). Bodogaia (Alsóboldogfalva). Bezidul-nou (Bözödujfalva). Sărăteni (Sóvárada). Aita-Seacă (Szarazajta). Eliseni (Székelyszenterzsébet). Odor-

heiu (Székelyudvarhely). Jacu (Olahzsákod). Joseni (Gyergyóalfalu). Sândonic (Csikszentdomokos). Frumoasa (Szepviz). Ghimeș-Făget (Gyimesbükk). Gheorgheni (Gyergyoszentmiklos). Voșlab (Gyergyovaslab). Sântandrei (Nyáradandrasfalva). Bolintineni (Nyáradbalintfalva). Roteni (Harasztkerek). Crăciunești (Nyáradkaracsony). Ivănești (Kébeleszentivány). Târgu-Mureș (Marosvásárhely). Sardu-Nirajului (Székelysárd). Troița (Szentharomsag). Lăurenii (Szentlőrincz). Tirimioara (Kisterem).

B) Diecezele de Oradea-Mare:

Amăț (Amatz). Sătmărel (Sztatmárzsadany). Ciumești (Csomaköz). Domănești (Domahida). Ghenciu (Gencs). Moftinul-Mic (Kismajtény). Carei (Nagykároly). Resighea (Reszege). Sanișlău (Szaniszló). Andrid (Endred). Dindești (Erdengeleg). Tircan (Mezőterem). Vezend (Vezend). Portița (Portelek). Eriudon (Éradony). Curtulușeni (Érkörtvélyes). Tarcea (Ertarcsa). Galospetreu (Galospetri). Pișcolt (Piskolt). Vasad (Vasad). Gheniz (Erkenez). Silindru (Erselind).

C) Diecezele de Maramureș:

Vinleiu-Mare (Nagykolcs). Boghiș (Csengerbagos). Oar (Ovari). Petea (Pete). Doba (Szamosdob). Vetis (Vetes). Botiz (Batizvasvári). Satu-Mare (Sztatmár). Odoreu (Sztatmárudvari). Jójib (Jozsefhaza).

In ciuda oricărui piedeci contrare.

Dat la Roma, din Palatul Sacrei Congregații Orientale, în ziua de 9 Aprilie 1934. ss. † A. Cardinal SINCERO, Episcop Prenestin, Secretar. ss. I. CESARINI, Assesor.

Ordine și muncă! Asta-i ceea ce ne trebuie în zilele de cumplită încercare ce s'au abătut asupra capului nostru. Și asta o cere dela toți fiii neamului d. *Ion Antonescu*, Conducătorul Statului Român, printr'un călduros apel din care reținem următoarele:

„Români, Mi-am pus în cumpăna soartei viața mea ca să o scap pe a voastră.

Dumnezeu care a fost cu voi și cu mine m'a ajutat să spulber în două zile un regim tiranic și odios.

Scopul meu nu a fost însă numai să sparg în țăndări un sistem, ci aceea de a crea altul.

Un regim nou de viață curată; un regim de viață armonioasă și frățească între conducători și conduși; un regim de viață plină de ideal, de cuget curat și de forță creatoare, în sfârșit un regim în care dela cel mai tânăr dintre voi până la cel mai în vârstă dintre noi să muncim cu patimă, să muncim cu dragoste, să muncim fără preget pentru a reclădi dela bază Statul nostru, pentru a face din el ceea ce doriți voi și ceea ce am visat eu.

Este o muncă grea, neînchipuit de grea, care cere dela voi și dela mine gândire, organizare, metodă, ordine, disciplină, neslăbită voință și dârzenie.

Ajutați-mă și ascultați-mă.

Dacă o faceți cinstit, dacă nu umblați după foloase personale sau de castă, dacă nu vă uitați cu ochi răzbuunători în trecut, dacă întindem o mână frățească tuturor care sunt în stare să pună sufletul, priceperea, cinstea, munca și patriotismul lor în slujba Patriei, dacă lăsăm ambițiile și păstrăm proporțiile, în sfârșit, dacă începeți să dați și tot sufletul, toată energia și toată munca voastră în folosul Țării noastre, voi reușiți.

Puneți deci frâu bucuriei care v'a cuprins că ne-am descătusat și începeți munca constructivă.

In fiecare săptămână, de Luni dimineața și până Sâmbătă seara, să transformăm Statul într'un stup de înțelepte și harnice albine.

Orice secundă pierdută în intrigă și luptă strâmbă poate să ne fie mortală“.

Știri mărunte

Culte autorizate să funcționeze.

Statul Român — de aci încolo — va proteja și autoriza să funcționeze — adică să activeze — pe teritoriul său numai următoarele culte declarate istorice: a) creștin ortodox, b) român unit, c) catolic (de rit latin, greco-ruțean și armean); d) reformat; e) evanghelic lutheran; f) unitarian; g) armeano-gregorian; h) mahomedan. Afară de cultele acestea — așa s'a decis — nu pot exista în România asociații religioase sau secte, casele de rugăciuni a cărora s'a poruncit să fie imediat închise, iar imobilele lor să treacă în patrimoniul Statului. Privitor la confesiunea mozaică se spune doar atât, că Statul Român îi constată existența de fapt, urmând să fie supusă unor dispozițiuni ulterioare. S'a interzis evreilor să mai vândă obiecte bisericesti și creștinilor să mai cumpere dela ei asemenea obiecte.

Fostul nostru Suveran se va așeza în Portugalia. După două zile petrecute în Elveția, fostul rege Carol II a plecat, prin Franța și Spania, spre Portugalia. Cu autorizația guvernului portughez, își va lua reședința definitivă pe pământul acelei țări, de care e legat prin legături de sânge, având printre strămoșii săi un portughez. Fostul nostru Suveran s'a angajat în scris că atât dânsul, cât și suita sa, se vor abține dela orice activitate politică.

Conducătorul Ardealului rob. Într'un consiliu de miniștri unguri, ținut la Budapesta alaltăieri pentru a desbata probleme transilvănene, s'a hotărât ca președ. de consiliu maghiar, Contele Teleki, să preia postul de conducător suprem al administrației militare și civile a teritoriului ardelean ce a căzut plească Ungariei. Ieri, precum se spune, contele a și plecat la postul pe care și-l rezervase.

Locale. Dumineca viitoare, a săptămânii I după Înălțarea Sf. Cruci, va predica în catedrală pâr. *Octavian Modorcea*, prof. la liceul de băieți.

— Suirea pe tron a Majestății Sale *Mihail I* a fost sărbătorită printr'un Te Deum solemn slujit de I. P. S. pâr. *Mitropolit Alexandru* în catedrală, în sobor de preoți. Au luat parte toate autoritățile locale și mulțime mare de credincioși din toate clasele sociale.

Masoni somați să demisioneze. Printr'o deciziune Ministerială din 8 Sept. c., toți funcționarii publici, precum și toți aceia cari prestează servicii permanente Ministerului Cultelor și Artelor, cât și instituțiilor atârătoare sau controlate de acest Minister, au fost somați să-și prezinte demisiile din calitățile, demnitățile și funcțiunile pe cari le dețin, dacă au aparținut sau aderat, sub orice formă, mișcării masonice — Așa sună litera deciziunii ministeriale.

Generali scoși din armată. Nu mai puțin de unsprezece ofițeri generali au fost scoși din cadrele active ale armatei române chiar la începutul noului regim. Motivele: toți ar fi săvârșit acte grave de incapacitate, demoralizând oștirea; ar fi ocupat înalte comandamente militare prin lingușiri și metode incompatibile cu demnitatea de ostaș, încura-

jând astfel neseriozitatea și lipsa demnității ofițerești, prin ceea ce s'a ajuns la decădere oștirii și la pierderea granițelor. Numele generalilor destituiți, pentru a fi apoi trași la răspundere: 1. Ilasievici Constantin; 2. Arșeșanu Gheorghe; 3. Țenescu Florea; 4. Ilieș Ioan; 5. Mihail Gheorghe; 6. Cornicioiu Gheorghe; 7. Bengliu Ioan; 8. Bărbuneanu Petru; 9. Liteanu Gheorghe; 10. Dombrovski Victor; 11. Atanasescu Constantin.

Grațieri de condamnați. Cu data 11 Sept. c. Maj. Sa Regele *Mihail I.* a semnat decretul prin care este grațiat *Victor Păcup* și tovarășii de temniță, osândiți în 22 prilie 1934 la câte zece ani de pușcărie aspră pentru complot împotriva Suveranului și guvernului său. — Tot atunci, între alții, fost amnestiați Gh. Atofanei și soții, osândiți anul trecut pentru omor săvârșit, dar neputând fi executat, asupra prof. univ. Ștefănescu-Goran, dela Cluj.

Desființarea Consiliului de Coroană. In 30 Martie 1938, printr'un decret-lege, s'a desființat așa zisul „Consiliul de Coroană.“ Cu data de 6 Sept. c., printr'un alt decret-lege noul Consiliu a fost desființat de fapt și de drept.

S'a dus și „Partidul Națiunii.“ Și el deodată și gărzile lui. Asta în urma noului decret-lege din 6 Sept. c. în care se precizează că numitul partid și gărzile lui se desființează, mai adăugându-se și aceea că averile de care dispun formațiile pomenite precum și imobilele, ca și întregul lor inventar, sunt a se preda Președinției Consiliului de Miniștri, amăsurat unei decizii ce se lua în acest scop.

Măsuri de-ale noului regim. Intre altele sunt a se pomeni și următoarele: 1. S'a desființat „Straja Țării“; 2. Au fost suprimate trenurile speciale pentru miniștri; 3. vor ancheta averile tuturor foștilor demnitari politici; 4. Au fost blocate toate acțiunile politice ale lui rege Carol II; 5. A fost șters titlul „Exzellență“; 6. Se va controla gestiunea administrației secretariatului general al Statului Regal.

Timbru suprimat. S'a întâmplat și asta. Din ordinul d. I. Antonescu, Conducătorul Statului, Ministerul de Finanțe a luat dispoziție de a nu se mai aplica timbrul de 1 Leu pe notele de plată pentru cumpărăturile și sumele sub 50 Lei. — Era vremea să vină cu acest ordin, căci dispoziția anterioară dădea loc la cazuri deadreptul ridicole. (De ex. băieții săracilor, vrând să cumpere „bunătăți“ de-un Leu, trebuia să mai dea un Leu pe timbru!).

† **Maria Popa** nasc. Popp, soția pâr. *Octavian Popa*, — colaboratorul nostru — căruia îi transmitem și pe această cale condoleanțele noastre, s'a stins din viață în 7 Sept. c. în vârstă de 53 ani și după o creștină și fericită căsătorie de 35 de ani. — Odihnește în pace!

Internatul Vancean de băieți, Blaj

A v i z

Se aduce la cunoștință tuturor elevilor și primii în internatul Vancean că înscrierile pentru plata ratei din taxa de întreținere se face în zilele de 28—29—30 Septembrie g.

Acela care nu se vor prezenta în zilele indicate și nici nu-și vor anunța întârzierile vor considera ca retrași, iar locurile lor vor fi date altora. Acela care au fost primii și dăruși renunță la internat sunt rugați să vină cât mai în grabă, pentru a putea satisfăcea cereri.

127 (1—1)

Rector